

πρώτον εἶδον τὸ φῶς τοῦ ὠραιωτέρου ἀνά τὸν κόσμον ἡλίου, ἐν ἣ ἀνετράφησαν καὶ ἠνδροώθησαν, αἱ ἔχοντες ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ βλέπωσιν, ὅτι πᾶν πνευματικόν, ἠθικόν ὠραῖον ἐν τῇ τέχνῃ βασίζεται ἐπὶ τῶν φώτων τῆς πατρίδος των, θὰ μένωσι πάντες οὗτοι ἀνάληγοι πρὸ τοῦ φαινομένου τούτου τοῦ κατασυντριβόντος ὑπὸ τὰ βρομερὰ αὐτοῦ πέλατα τὴν ἐθνικὴν ὄντοτητα καὶ ὑπερηφάνειαν, Ἐλπίζομεν ὅτι ὅλοι οἱ ὡς ἄνω ἀναφερόμενοι συγκινούμενοι ἐν τέλει ἐκ τοῦ ἐξευτελισμοῦ τὸν ὁποῖον ὑφίσταται ἡ χώρα ἐν τῇ ὁποίᾳ τόσα καὶ τόσα καθήκον-

τα ἔχουσι νὰ ἐπιτελέσωσι, θὰ ἐξεγερθῶσιν ἐκ τῆς νάρκης καὶ διὰ πολὺ ταχέως θὰ ἴδωμεν πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς Ἕλληνας πολίτας διακηρύσσοντας ὑπερηφάνως τὴν Ἑλληνικὴν καταγωγὴν των καὶ διὰ ἐπίσης πολὺ ταχέως θὰ ἴδωμεν αὐτοὺς συνενουμένους εἰς ἓνα ἄνθρωπον ζῶντα μὲ ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τοῦ βίου του τὴν ἀναγέννησιν τῆς Φίλης Πατρίδος καὶ τὴν ἐπαναφορὰν αὐτῆς εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ἐφ' οὗ αὕτη εὐρυσκομένη ἄλλοτε ἐφώτισε καὶ φωτίζει ἀκόμη σὺμπαντα τὸν ἐπὶ τῆς γῆς Κόσμον.

ΣΤ...

.....
ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ

[Ἐπιμέλεια τοῦ κ. W. WINDELBAND καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελβεργίας].

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)
 Διὰ τοῦτο ἡ Σωκρατικὴ σκέψις εἶναι ἐρευνητικὴ.

Ἡ σημασία τῆς ὁμολογίας τῆς ἀνοίας θὰ ἦτο πολὺ μεγαλυτέρα ἐνταῦθα ἢ παρὰ τοῖς ὑπερηφάνοις σοφισταῖς, τοὺς ὁποίους ἐξήγησε νὰ καταστρέψῃ ὁ Σωκράτης διὰ τῆς κυριάρχου αὐτοῦ εἰρωνείας. Μόνον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ δυνάμεθα μετὰ σοβαρὰς μελέτης νὰ ἐξέλθωμεν τῆς πλάνης καὶ νὰ ἔλθωμεν ἐγγύτερον πρὸς τοὺς ὀρισμοὺς τῆς ὑψίστης λογικῆς.

Τὸ πᾶν δὲν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν καὶ δὲν πρέπει ν' ἀπελπίζωμεθα διότι ἡ τελευταία σχέση τῶν πραγμάτων μένει σκοτεινὴ. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ἡ κατεύθυνσις καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς Σωκρατικῆς φιλοσοφίας.

Ἐνῶ οἱ πρῶτοι σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπίστευον: ὅτι διὰ τῆς δυνάμεως τῆς σκέψεως θὰ ἠδύνατο ν' ἀνεύρωσι καὶ τὴν τελευταίαν αἰτίαν, ὁ Σωκράτης παραιτεῖται τοιούτων φυσικοφιλοσοφικῶν συλλογιστικῶν σκέψεων. Οὐχὶ διότι εἶχε μετὰ

τῶν σοφιστῶν τὴν ἀντίληψιν, ὅτι οὐδέποτε ἐνταῦθα ἤθελεν ὑπάρξει ἀλήθεια, ἀλλὰ διότι εἶχε τὸν σκοπὸν νὰ δεῖξῃ μόνον εἰς τοὺς συγχρόνους του, ὅτι ὑπάρχουν γενικὰ ἢ πρᾶγματα, ἐὰν εἶχῃ τις τὴν διάθεσιν νὰ τὰ ἀναζητήσῃ καὶ ὅτι διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲν ἦτο κατάλληλον τὸ πλήρες φανταστικῶν ὑποθέσεων πεδῖον τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας. Αἱ τεχνικαὶ θεωρίαι τῶν φυσικῶν καὶ αἱ ἀφηρημέναι ἐννοιαί τῶν μεταφυσικῶν ἐδῆμιούργουν νέους συνδυασμοὺς ἀντίληψεων, αἱ ὁποῖαι ὅμως κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Σωκράτους οὐδὲν σχετικὸν πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς ἀνθρωπίνης λογικῆς εἰνεῖχον.

Ἐνῶ αἱ φυσικαὶ ἢ μεταφυσικαὶ ὡς ἄνω θεωρίαι ἀπήρτιζον τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ Σωκράτης εἶχε τὴν ἀντίληψιν, ὅτι ἡ ἀλήθεια προϋπάρχει πάσης σκέψεως καὶ δὲν ἔχει τις ἢ νὰ τὴν ζητήσῃ διὰ νὰ τὴν εὕρῃ.

Ἐνῶ ἐκεῖνοι ἐπελαγοδρόμου, ὁ Σωκράτης ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ ἀγαθὸν εὐρίσκειται τόσον

πλήσιον, ἐντὸς αὐτοῦ τούτου τοῦ ἑωτερικοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀρκεῖ νὰ ἦθελεν οὗτος νὰ ἐνοήσῃ τὸν ἑαυτοῦ τ ο υ ν .

Εἰς τὴν πολυμάθειαν τῆς ἐποχῆς τῆς ἀντέταξεν οὗτος, ὅτι πολυμαθὴς νόον οὐ διδάσκει.

Πειρασμένοι, ὅτι λογικὴ ἔχει μόνον δύναται νὰ ζητηθῇ, ὅπου πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐν κοινῇ συμποσίᾳ εὐρίσκονται ἐστράφη μετ' ἐξαιρετικοῦ ζήλου πρὸς τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Διὰ τοῦτο ὁ Σωκράτης δὲν ἐστράφη πρὸς τοὺς μερορρωμένους, ἀλλὰ πρὸς τὸν λαόν.

Διὰ τοῦτο ὠμίλησεν οὗτος οὐχὶ περὶ ὑψηλῶν καὶ μακρινῶν πραγμάτων, περὶ ἡλίου, σελήνης καὶ ἀστέρων, περὶ τῆς γενέσεως καὶ κινήσεως αὐτῶν, ἀλλ' ἐζήτησε διὰ τῆς ἐπανειλημμένης συζητήσεως ζητημάτων τῆς ἀστικῆς, κοινωνικῆς καὶ κρατικῆς ζωῆς, ν' ἀναπτύξῃ τὰς ἐννοίας τῆς ἠθικῆς κρίσεως. Ἀσφαλῶς ὤφειλε ἕκαστος ν' ἀκολουθῇ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κρίσιν, τοῦτο ὅμως ἦτο ἡ μεγαλειώδης πεποίθησις τοῦ Σωκράτους, ὅτι ἐὰν πάντες ἐν σοβαρῇ ἐναλλαγῇ τῶν σκέψεων τῶν ἄφρινον κατὰ μέρος τὰς ἀταπείας των, τότε ἀσφαλῶς ἦθελον πάντες οὗτοι φθάσει εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, εἰς τὴν ἠθικὴν λογικὴν.

Ὁ καθεὶς ὀφείλει ν' ἀναγνωρίξῃ ἕξ ἰδίας κρίσεως καὶ οὐχὶ ξένης ἐπιδράσεως τὸν κανόνα τῆς ζωῆς του, τὸν ἠθικὸν νόμον. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ἀρετῆς ἐκ συνηθείας ἀλλὰ τοιαύτης ἐκ γνώσεως. Ἐπομένως ἡ Σωκρατικὴ φιλοσοφία δὲν εἶναι εἰμὴ μία ἠθικὴ ἀντίδρασις, αἱ ἐννοίαι τὰς ὁποίας ζητεῖ δὲν εἶναι ἡ ἠθικαί.

Ἐκ τῶν ἐγγύτερον ἐνδιαφερόντων ἕκαστον ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐνεργείας τῆς κοινῆς σκέψεως. Διὰ τοῦτο αὐδὲν ἀντικείμενον εἶναι ἀδιάφορον διὰ τὸν Φιλόσοφον τῶν Ἀθηνῶν.

Αἱ ἐξετάσεις του ἔχουν τὸν σκοπὸν νὰ δείξουν εἰς τοὺς συνομιλητάς του, ὅτι οὗτοι ἀσυνειδήτως παρὰ πᾶσαν σοφιστικὴν ῥητορικὴν ἀναγνωρίζουν μίαν ἰσχύουσαν λογικὴν, ὅτι εἰς τὸ χάος τῶν ἀντιλήψεων των ὑπάρχει διὰ τὸν βουλόμενον εἰδέναι εἰς φυσικὸς νόμος, ὁ νόμος τῆς ἠθικῆς λογικῆς.

Ὁ περιορισμὸς αὐτοῦ εἰς ζητήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς δὲν φαίνεται τῶσον παιητικὸς ἀπέναντι τῆς ἀναπτύξεως τῶν παγκοσμίου φήμης ζητημάτων, πλὴν ὁ Σωκράτης ἐμφανίζεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μορφωτικοῦ πυρετοῦ

τῆς ἐποχῆς του ὡς μόνη ὑγιὴς φύσις.

Κηρύττει ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εἶναι ἀναγκαῖον ἦτοι τὸ σκέπτεσθαι τὸ ὑπάρχον, τὸ γενικὸν τὸ φυσιολογικόν.

Δημιουργεῖ ὑπὲρ τὴν μέθην τῶν ἀνεξαρτήτων πλέον ὑποκειμένων τὴν νέαν πίστην εἰς μίαν ὑπερατομιστικὴν λογικὴν. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκει οὗτος, ὅτι ἀπώλεσεν ἡ ἐποχὴ του, ἦτοι τὴν δεσμεύουσαν ἀθθεντίαν.

Ἡ σοφιστικὴ ἀναμόρφωσις κατέστρεψε τὴν μυθώδη μορφήν τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀπιστία κυριαρχεῖ καὶ πλήρης διχογνωμία ἐπικρατῶν

Ἐδῶ ἀνανεώνει ὁ Σωκράτης τὴν κυριαρχίαν τῆς ἀθθεντίας, τὴν ὅποιαν εὐρίσκει ὁμοῦς ἐν τῇ Λογικῇ, ἥτις ὑπὲρ πάντα ἰσχύει καὶ εἰς τὴν ὅποιαν ἕκαστος ἰδία κρίσει ὑπόκειται

Ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ αὐτὴ ἐξέλιξις εἶναι τοπικὴ.

Κατ' ἀρχὴν ἐκάστη κοινωνία κυριαρχεῖται ἀπὸ ἑνα σύστημα πεποιθήσεων, αἵτινες παραδίδονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν καὶ εἰς τὰς ὁποίας τὴν ὑποταγὴν ἕκαστον ὑποκείμενον ὡς αὐτονόητον θεωρεῖ. Αἱ ἀντιδράσεις ἐξ ἄλλου ἐν τῇ ἀρχεγόνῳ καταστάσει εἶναι μόνον πρακτικαί, εἶναι θελήσεις καὶ πράξεις. παρὰ ταῦς ὁποίαις τὸ προσωπικὸν παραγωγικὸν τῆς βουλήσεως αἴτιον καταστέλλει τὴν γενικὴν τῆς κοινωνίας θέλησιν. Ἐν τῇ ἐξελίξει ὁμοῦς ἐκάστου πεπολιτισμένου λαοῦ διακρίνομεν μίαν στιγμὴν, ἐν ἣ ἡ ἀντίδρασις αὐτὴ μεταβάλλεται εἰς θεωρητικὴν, ἐνθα δηλαδὴ ὁ προεδρευὼν πολιτισμὸς διὰ τῆς διαμορφώσεως τῆς ἀτομικιστικῆς ἀνεξαρτησίας, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς προσωπικῆς κριτικῆς διὰ τῆς μεταδόσεως τῆς συγκριτικῆς ἐμπειρίας ὑποσκάπτει καὶ ἐν τέλει καταστρέφει τὴν ἀθθεντίαν τῆς γενικῆς συνειδήσεως τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων.

Τότε ἀρχίζει ἡ κατάστασις ἐκεῖνη τὴν ὁποίαν ὁ Φίχτε ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τῆς ἱστορίας του χαρακτηρίζει ὡς τὴν ἐποχὴν τοῦ πλέον ἐξελιγμένου ἀμαρτωλοῦ, ἀρχεται ἡ ἀναρχία τῶν ἀτόμων, αἵτινα οὐδὲν ὑπὲρ αὐτὰ ἀναγνωρίζουν.

Τὸ ἰσχυρὸν ὑποκείμενον ἀλοφυθεῖ μόνον τὴν γνώμην του, τὸ ἀδύνατον σιγηρίζεται· πότε εἰς αὐτὴν, πότε εἰς ἐκεῖνην τὴν ὅποιαν ἠκούσε κατὰ τύχην ἐκφραζομένην ἀπὸ τὸν ἰσχυρότερον.

Πάντες, ὅπως πιστεύουν, ὅτι ὅπως ἐν τῇ

φύσει οὕτω καὶ ἐν τῇ ἠθικῇ, εἶναι τὸ κέντρον τοῦ κόσμου.

Μόνον ἡ ἰδία κρίσις δύναται νὰ ὀδηγῇ εἰς τὸ ταξείδιον τοῦ κόσμου. Ἐκ τῆς ἀναγκαίας ταύτης χειραφετήσεως τῶν ἀτόμων ὑπάρχει μόνον μία ὁδὸς πρὸς μίαν καλλιτέραν κατάστασιν, πρὸς ἣν ὀδηγεῖ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς κρίσεως.

Ὅσο βαθύτερον τὸ ἄτομον τὴν ἰδίαν σκέψιν ἀκολουθεῖ τόσο περισσότερον αισθάνεται ἑαυτὸ δεσμευόμενον ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς λογικῆς, ὅστις ὑπὲρ τὰ ἄτομα ἰσχύει.

Ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς γενικῆς συνειδήσεως διὰ τῆς ἀνεξαρτήτου κρίσεως τῶν ἀτόμων πρὸς τὴν σύλληψιν τῆς λογικῆς.—αὕτη εἶναι ἡ διαγεγραμμένη τροχιά τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύ-

ματος.

Ὁ νόμος οὗτος τῆς ἱστορίας ἐμφανίζεται μετὰ μεγαλειώδους ἀπλότητος παρὰ τῷ κατ' ἐξοχὴν μομορφωμένῳ λαῷ, παρὰ τοῖς Ἕλλησιν διὰ τῆς ἐξελιξέως ἐκ τῶν σοφιστῶν πρὸς τὸν Σωκράτην.

Πᾶς ἄλλος λαὸς, δλόκληρον τὸ σύμπλεγμα τῶν λαῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ οὐδὲν ἄλλο ἐπραξεν ἀπο τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἐξελιξέως ταύτης. Καὶ ἂν ἡ σκεπτικὴ παρατήρησις τῆς σήμερον μᾶς ἐμφανίσει πάλιν τὴν εἰκόνα ἐνὸς χάους ἀλληλοσυγκρουομένων γνωμῶν καὶ θεωριῶν μιᾶς ἀπαρνήσεως τῶν ἱερωτέρων πεποιθήσεων καὶ τινος ἐπάρσεως παρανοηθείσης ἡμιμαθείας τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ Σωκρατικὸς λόγος δὲν ἐλέχθη ἀκόμη ἢ ὅτι ἡ ἐποχὴ μας δὲν ἤκουσε αὐτόν. (Ἀκολουθεῖ)

ΤΑ ΕΠΙΒΛΑΒΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ὅποιαν ἐπίδρασιν ἀσκοῦσιν ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἀναγνωστῶν τὰ ποικίλης μορφῆς διηγήματα καὶ μυθιστορήματα οἱ πάντες κατανοοῦσιν. Ἐπίσης ἐνδύκτον, ὅτι οἱ οἰκογενειάρχαι ἔχουσι καθῆκον ν' ἀπαγορεύωσι εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν τὴν χρησιμοποίησιν ἀναγνωσμάτων δημοβόλου ἠθοπλαστικοῦ περιεχομένου καὶ ὅτι ἐπίσης, καθῆκον τῆς πολιτείας ἡ ἐπίβλεψις ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τούτου.

Ἀτυχῶς καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ἐπιδεικνύεται ἡ δ ι α φ ο ρ ι α εἰς τὸ κεφαλαῖῳδες τοῦτο τὸ ζήτημα καὶ συναντᾷ τις δημοσιεύματα ἄγοντα τοὺς ἀναγνώστας αὐτῶν ἐκτὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἠθικῆς μιᾶς καλῆς ἐννοουμένης κοινωνίας καὶ θρηνῶν ται συχνὰ δυστοχήματα ὀφειλόμενα ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν τοιαύτην κακὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐκείνῳ δημοσιευμάτων. Καὶ ὅταν μὲν πρόκειται περὶ ἀναγνωστῶν ὠρίμου ἡλικίας, θὰ ἦτο συγχωρημένη ἴσως μία τοιαύτη ἀδιαφορία ἀλλ' ὅταν πρόκειται περὶ νεαρῶν ἱπάρξεων ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐνραιοκομένων εἰς τὸ στάδιον τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως μία τοιαύτη ἀδιαφορία εἶναι

ἀντόχρομα ἐγκληματικὴ.

Ἀπὸ τῶν σελῶν τοῦ περιοδικοῦ μας ἐννοοῦντος πάντοτε νὰ ἐργάζεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς καλῆς ἐννοουμένης ἠθικῆς τονίζομεν δι' ὄλων τῶν δυνάμεών μας τὴν ἀνάγκην τὴν ἀ π ὅ λ υ τ ο ν τὴν ἐ π ι τ α κ τ ι κ ῆ ν τῆς μεγαλυτέρας ἐπιβλέψεως τῶν οἰκογενειάρχων ἐπὶ τῶν παντὸς εἶδους ἀναγνωσμάτων τῶν χρησιμοποιουμένων παρ' αὐτοῖς καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς προφυλάξεως τῆς νεολαίας καὶ ἰδία τῆς σπουδαζούσης τοιαύτης ἀπὸ ὑπόπτου ὀφελιμδέπτος ἀναγνωσμάτων. Πᾶσα ἐπὶ πλέον ἀδιαφορία ἀπεργάζεται τόσον εἰς τὰς οἰκογενείας, ὅσον τὰς κοινωνίας καὶ εἰς αὐτὸ τὸ κράτος μεγίστας ἠθικὰς ἀλλὰ καὶ ὕλικὰς ζημίας.

Ἡ ἀρετὴ δύναται νὰ διδαχθῇ.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ

**

Μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου δὲν ὑπάρχει διαφορὰ.

ΠΥΡΡΩΝ